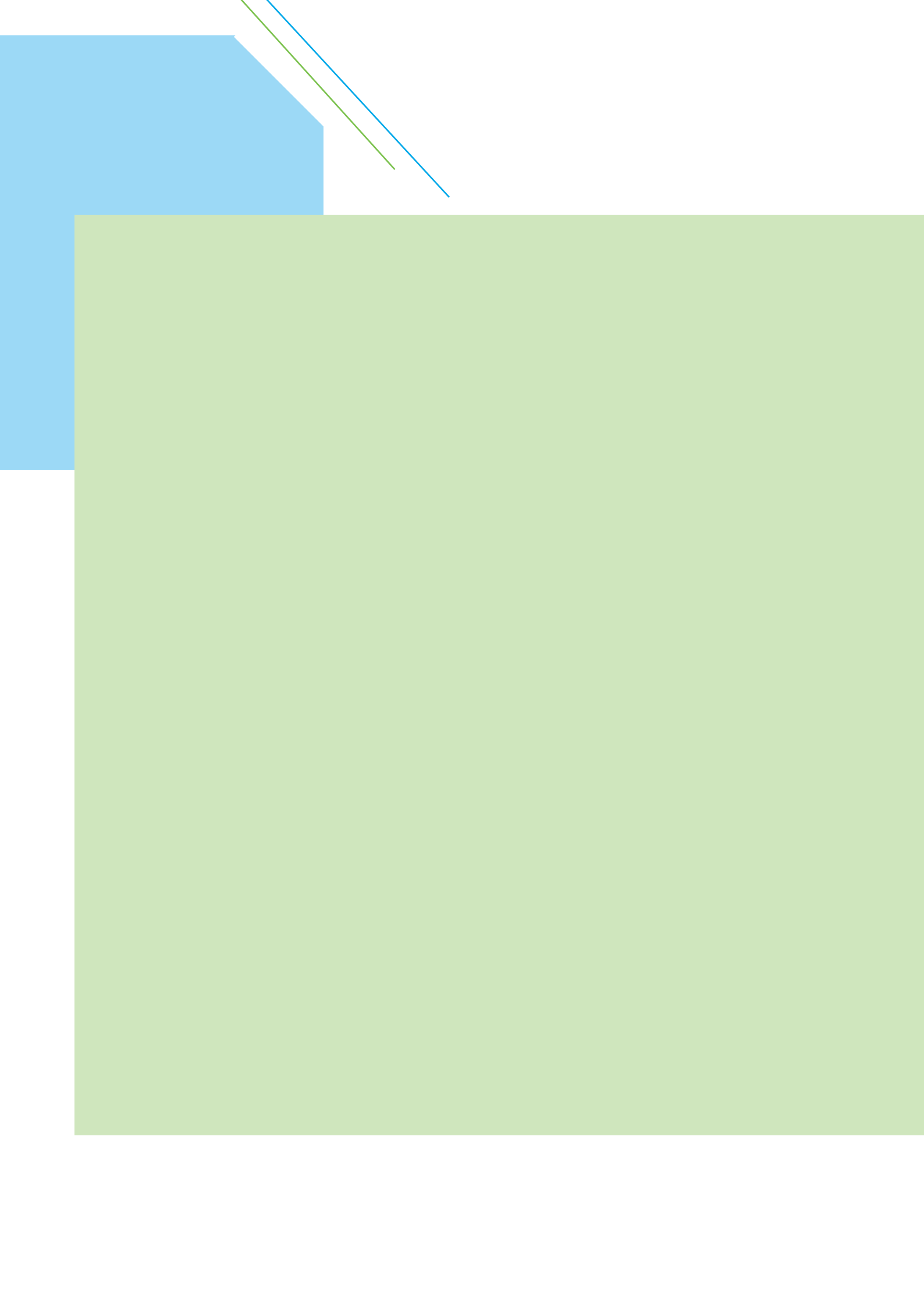

KATILIM ESASLI SİGORTACILIK VE BİREYSEL
EMEKLİLİK SEKTÖR RAPORU

2023

Türkiye
Sigorta Birliği

İÇİNDEKİLER

1. GENEL GÖRÜNÜM VE KISA TARİHÇE	2
2. KATILIM SİGORTACILIĞI MEVZUAT ALTYAPISI	3
3. KATILIM FİNANS VE SİGORTACILIĞINA YÖNELİK MEVZUATSAL ÇALIŞMALAR	4
4. 2023 YILINDA YÜRÜTÜLEN BAŞLICA FAALİYETLER	5
5. KATILIM REASÜRANSI ÇALIŞMALARI-TÜRK KATILIM REASÜRANS AŞ FAALİYETLERİ	6
6. KATILIM SİGORTACILIĞI İSTATİSTİKİ VERİLERİ	8
6.1. Katılım Sigortacılığının Yıllar İtibarıyla Prim Üretimi Gelişimi	8
6.2. Şirket Bazında Prim Üretimi Rakamları	9
6.3. Katılım Sigortacılığı Branş Bazında Prim Üretimi	10
7. BES-OKS GELİŞİMİ	11
7.1. BES ve OKS'ye İlişkin Güncel Veriler	13
7.2. Katılım Esaslı Emeklilik Yatırım Fonlarının Performansı	18

1.

GENEL GÖRÜNÜM VE KISA TARİHÇE

Katılım sigortacılığı, katılım ilkeleri kapsamında yürütülen sigortacılık faaliyetidir. Dünyada farklı ülkelerin farklı uygulama pratikleri olsa da ülkemizde 19.12.2020 tarihinde yayımlanarak yürürlüğe giren Katılım Esasları Çerçevesinde Sigortacılık ve Bireysel Emeklilik Faaliyetlerine İlişkin Yönetmelik (Yönetmelik) ile katılım sigortacılığının çerçevesi çizilmiştir.

Bu Yönetmelik ile katılım sigortacılığı alanında faaliyet gösterecek sigorta şirketlerinin, Danışma Komitesi oluşturarak katılım prensipleri çerçevesinde komitenin aldığı kararlara uygun faaliyet göstermesi yeterli bulunarak, mevzuatı gereği şirket bünyesinde kurulacak Katılım Uyum Birimleri ile Danışma Komitesi tarafından alınan kararların katılım şirketinde doğru uygulanması ve denetlenmesi yapılarak, muhtemel risklerin önüne geçilmesi sağlanmıştır. Bu anlayışa göre düzenlenen şirketlere ait ürün tasarımları, şirketlerin teminat verdiği risk ve yatırım politikaları, katılım prensiplerine uygun kurgulanarak şirketlerin faaliyette bulunması, katılım sigortacılığı açısından yeterli görülmüştür.

Katılım sigortacılığı faaliyetlerine ülkemizde ilk defa 2009 yılında başlanmış olup yaklaşık 14 yıllık bir geçmişe sahiptir. 2014 yılından beri yayımlanan Türkiye Sigorta Birliği istatistiklerindeki rakamsal veriler dikkate alındığında iki şirket ile cıkılan yola 2021 yılsonuna gelindiğinde pencere usulü ve tam katılım faaliyet türüyle üretim yapan şirket sayısı 12 şirkete kadar ulaşmıştır. Ancak Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu (SEDDK) tarafından yayımlanan düzenleme gereği pencere usulü sistemle yürütülen üretim faaliyetlerinin 2021 yılında sonlandırılmış, 2022 yılı buna bağlı olarak şirket devir ve ruhsat işlemleri ile

geçmiş ve nihayetinde 2023 yılı katılım sigortacılığı şirket faaliyetleri tam katılım şirketi olarak devam etmişlerdir.

Bu kapsamda pencere usulü faaliyetle yönetilen şirketler tamamen sonlanarak, aktif üretimde bulunan tam katılım şirketlerimiz bu alanda 7 şirket olarak hayat ve hayat dışı alanında faaliyetlerine devam etmiştir. Bu şirketlerimiz Bereket Sigorta AŞ, Bereket Emeklilik ve Hayat AŞ, HDI Katılım Sigorta AŞ, Katılım Emeklilik ve Hayat AŞ, Neova Katılım Sigorta AŞ, Türkiye Katılım Hayat AŞ ve Türkiye Katılım Sigorta AŞ'dir.

Katılım reasürans alanında ise, 2021 yılında kurulan ve hizmetlerine başlayan Türk Katılım Reasürans AŞ, katılım sigortacılığı alanında ihtiyaç duyulan re-tekaful işlemlerini ülkemizde yürütmektedir. Şirketin bu alanda gerçekleştirdiği çalışmaları raporumuzun 5'inci bölümü olan "Katılım Reasüransı Çalışmaları (Türk Katılım Reasürans AŞ) başlığı altında ayrıntısıyla ele alınmıştır. (Bkz. sayfa 4)

Katılım sigortacılığı sektörü önceki yıllarda olduğu gibi 2023 yılında da rakamsal gelişimine devam etmiş, yılsonu üretim rakamı bir önceki yıla göre %103,2 büyüyerek 24.496.369.321 TL tutarına ulaşmıştır.

Şirket sayılarının mevzuatsal koşullar gereği azalmasına rağmen sektörün genel sigortacılık içindeki üretim payı incelendiğinde, payın halen %5-6 bandında devam etmekte olduğu, son yıllardaki gelişim trendine bakıldığında katılım sigortacılığı alanının bu payı koruduğu görülmektedir.

2.

KATILIM SİGORTACILIĞI MEVZUAT ALTYAPISI

Ülkemizde sigortacılığın ve aynı zamanda katılım sigortacılığı sektörünün tabi olduğu birincil yasal çerçeveyi genel olarak; 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu, 5684 Sayılı Sigortacılık Kanunu, 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu oluşturmaktadır. Başta Sigortacılık Kanunu olmak üzere ilgili kanunlarda katılım sigortacılığına ilişkin tanımlanmış özel bir ifade bulunmamaktadır. Bununla birlikte, temelde katılım sigortacılığı ilkeleri ile çelişen kısıtlayıcı hükümler de bulunmamaktadır.

Ülkemizde katılım sigortacılığı faaliyeti gösteren şirketler konvansiyonel sigortacılık yapan tüm şirketlerin tabi olduğu ikincil düzenlemelerin tamamına tabidirler.

Bu düzenlemelere ilave olarak katılım sigortacılığı sektörüne münhasır ikincil düzenlemeler ise, 19 Aralık 2020 tarihli ve 31339 sayılı Resmî Gazete ile yayımlanan “Katılım Esasları Çerçevesinde Sigortacılık ve Bireysel Emeklilik Faaliyetlerine İlişkin Yönetmelik” ve Katılım Esaslı Sigortacılık ve Bireysel Emeklilik Faaliyetlerine İlişkin Genelge (2021/3) ve devamında bu Genelgede değişiklik yapılmasına dair 2023/18 sayılı Genelgeler oluşturmaktadır.

3.

KATILIM FİNANS VE SİGORTACILIĞINA
YÖNELİK MEVZUATSAL ÇALIŞMALAR

Katılım sigortacılığı alanında uygulanan mevzuatsal gereklilikler, düzenleyici ve denetleyici otorite olan Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu tarafından çıkarılan Yönetmelik, Genelge ve Sektör Duyuruları kapsamında yönetilebilmekle birlikte, katılım sigortacılığı alanında faaliyet gösteren veya faaliyette bulunmak isteyen şirket ve kuruluşlar ile bu alanda verilen hizmetlerden faydalanmak isteyenlere kılavuzluk edecek nitelikteki kanuni gereklilikler daima bir ihtiyaç olarak sektörde kendini hissettirmiştir.

Bu ihtiyacı karşılayacak çatı bir işleyişin ortaya konulabilmesi amacıyla 2022 yılında ortaya konulan “Katılım Finans Kanunu” 2023 yıl sonunda yeniden yetkili otoritelerce ele alınmış, bu amaçla çeşitli toplantı ve organizasyonlar dönem içinde gerçekleştirilmiştir. Bunların içinde Hazine ve Maliye Bakanlığınca düzenlenen “Katılım Finans Yönetişim Çerçevesi” toplantısı öne çıkmıştır.

Toplantıda, katılım esaslarına uygun finansal ürün ve hizmetlerin kanun düzeyinde kurulacak bütüncül düzenleme ve denetim sistematigi içinde katılım finans ilkelerine uygun bir şekilde yönetilmesinin sağlanması, bağımsız yasal düzenleme ve merkezi danışma kurulu, katılım sigortacılığı alandaki hukuki alt yapının güçlendirilmesi, katılım finans sektörünün ilke ve standartlarının kanuni düzeyde ele

2022 YILINDA ORTAYA
KONULAN “KATILIM
FİNANS KANUNU” 2023 YIL
SONUNDA YENİDEN YETKİLİ
OTORİTELERCE ELE ALINMIŞ,
BU AMAÇLA ÇEŞİTLİ TOPLANTI
VE ORGANİZASYONLAR DÖNEM
İÇİNDE GERÇEKLEŞTİRİLMİŞTİR.

alınması, katılım finans alanında nitelikli insan kaynağı kapasitesinin artırılması, sermayelerini katılım finans alanında değerlendirmek isteyen yabancı yatırımcıların ülkemize çekilmesi gibi hususlar görüşülmüş, oluşturulması planlanan yapının; Bağımsız Kurul ve Kurum yapısı, Katılım Finans Kurumları Birliği, Merkezi Danışma Kurulu ve Koordinasyon Komitesi gibi ana konular üzerinde olması gerektiği üzerinde durulmuştur.

4.

2023 YILINDA YÜRÜTÜLEN BAŞLICA FAALİYETLER

Katılım sigortacılığının sağlam temellere oturtulmasını, geliştirilmesini, paydaşlarının tecrübelerini paylaşmasını ve karşılaşılan sorunların dile getirilerek çözüm yollarının aranmasını teminen Birliğimiz nezdinde faaliyet gösteren Katılım Sigortacılığı İnceleme ve Araştırma Komitesi önceki yıllarda olduğu üzere 2023 yılında da aylık düzenli toplantılarına devam etmiştir.

Katılım Sigortacılığı alanında yürütülen 2023 yılı faaliyetleri özetle:

- Katılım Sigortacılığı Komitesi ile birlikte çalışarak hazırlanan “Katılım Esaslı Sigortacılık ve Bireysel Emeklilik Faaliyetlerine İlişkin Genelge (2021/3)” ile ilgili Birlik görüşümüz 18.01.2023 tarihinde Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu’na iletilmiştir.
- 09.02.2023 tarihinde “Katılım Esaslı Sigortacılık ve Bireysel Emeklilik Faaliyetlerine İlişkin Genelge (2021/3)’de Değişiklik Yapılmasına İlişkin Genelge (2023/18)” Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumunca yayımlanmış, sektöre paylaşılmıştır.
- 09.08.2023 tarihinde “Katılım Esasları Çerçevesinde Sigortacılık ve Bireysel Emeklilik Faaliyetlerine İlişkin Yönetmelik Taslağı” ile ilgili karşılıklı değerlendirmelerde bulunmak üzere, Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme

ve Denetleme Kurumu Katılım Sigortacılığı Daire Başkanlığı ile toplantı gerçekleştirilerek, taslağa ilişkin düşünce ve taleplerimiz Kurum ile paylaşılmıştır.

- Katılım sigortacılığı kapsamında Türkiye uygulamalarına ilişkin İran Sigorta Araştırma Merkezi temsilcileri ile 02.11.2023 tarihinde Birlik nezdinde toplantı gerçekleştirilmiştir.
- Katılım sigorta şirketlerimizin bağımsız denetimlerde karşılaştığı “Şirkete intikal eden ve Şirketçe gerçekleştirilen ödemeler” ve diğer ilişkili konular değerlendirilmiştir.
- SEGEM tarafından gerçekleştirilen katılım sigortacılığı eğitimleri, yenileme eğitim ve içeriklerinin Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu ile birlikte değerlendirilmiş, ele alınmıştır.
- Türkiye Katılım Bankaları Birliği (TKBB) tarafından düzenlenen “Uluslararası İslami Likidite Yönetimi ve Türkiye Katılım Bankalar Birliği Kapasite Geliştirme Programı”na Birlik temsilcilerimizin yanında Katılım Sigortacılığı İnceleme ve Araştırma Komitesi üyeleri katılım sağlamıştır.

5.

KATILIM REASÜRANSI ÇALIŞMALARI- TÜRK KATILIM REASÜRANS AŞ FAALİYETLERİ

Türkiye'nin ilk katılım reasürans şirketi olan Türk Katılım Reasürans AŞ, hızla büyüyen katılım sigortacılığı sektörünün ihtiyaçlarına yanıt vermek amacıyla 8 Eylül 2021 tarihinde kurulmuş ve 2023 yılı itibarıyla ikinci faaliyet yılını tamamlamıştır.

Türk Katılım Reasürans, yurt içi sigorta şirketlerinin katılım esaslı reasürans ihtiyaçlarına destek verirken, yurt dışı piyasalardaki katılım esaslı reasürans ihtiyacını da kapasite sağlayacaktır. Bölüşmeli ve bölüşmesiz tüm reasürans anlaşmalarında iş kabulü yapan Şirket, ruhsat aldığı branşlarda trete reasürans kabullerinin yanı sıra ihtiyari reasürans ihtiyaçlarına da destek vermektedir.

Hayat dışı branşlarda faaliyete başlayan Şirket hâlihazırda yangın ve doğal afetler, genel zararlar, genel sorumluluk, kaza, finansal kayıplar, nakliyat, su araçları, su araçları sorumluluk, kara araçları, kredi, kefalet ve hukuksal koruma alanlarında reasürans kapasitesi sunmaktadır.

Türk Katılım Reasürans yurt içi piyasalardaki desteğini artırarak sürdürürken, 2023 yıl sonu itibarıyla 4 sigorta şirketi ve 2 kurum olmak üzere toplamda 6 şirketin 12

**TÜRK KATILIM REASÜRANS
YURT İÇİ PİYASALARDAKİ
DESTEĞİNİ ARTIRARAK
SÜRDÜRÜRKEN, 2023 YIL SONU
İTİBARIYLA 4 SİGORTA ŞİRKETİ
VE 2 KURUM OLMAK ÜZERE
TOPLAMDA 6 ŞİRKETİN 12
ANLAŞMASINDA YER ALMIŞTIR.**

 **türk katılım
reasürans**

anlaşmasında yer almıştır. Katılım gösterilen bu anlaşmaların 5'i bölüşmeli ve 7'si bölüşmesiz anlaşma olmuştur. Türk Katılım Reasürans, 2023 yılında trete reasüransı alanında brüt yazılan primlerde geçen seneye kıyasla %149 büyümeye oranı ile yılı tamamlamıştır. 2022 yılı sonunda brüt prim üretimi 387,3 milyon TL olarak gerçekleşirken, 2023 yılı sonunda ise 971,8 milyon TL olarak gerçekleşmiştir.

Türk Katılım Reasürans, reasürans iş kabulleri yapmaya başladığı ikinci faaliyet yılının sonunda 122,5 milyon TL değerinde toplam özkaynak seviyesine ulaşmıştır. 2023 yılı boyunca kuruluş amaçlarına uygun şekilde faaliyetlerini sürdürerek sektörün ve ekonominin gelişimini destekleyerek bir başarı yılı olarak geride bırakırken, gelecek hedeflerini de büyüterek ilerledi.

2023 yılı ülkemiz ve sektörümüz için büyük sınavların yaşandığı zor bir dönem olurken Türk Katılım Reasürans, deprem felaketi haberinin alınmasıyla kuruluş amaçlarına uygun tüm aksiyonları hızla aldı. Bu zorlukların içerisinde her geçen gün güçlenerek ve tecrübelerini artırarak

güçlü ve dayanıklı bir gelecek için yeni hedeflere doğru yürümektedir. Türk Katılım Reasürans, bu yılın zorlu sektörel koşulları altında sağlam sermaye yapısı, stratejik yönetimi ve deneyimli kadrosu ile yerli ve global katılım pazarında hedeflerine ulaştı. Konsolide sonuçlara göre ürettiği reasürans payı düşülmüş primler dikkate alındığında ülkemizde yerleşik reasürans şirketleri arasında pazar payını %5'e çıkarırken %151 büyümeye kaydetti.

Türk Katılım Reasürans 2021 yılında; yurt içi katılım reasürans kapasitesini artırmak, Türkiye'de katılım sigorta sektörünün gelişimine katkı sağlamak ve yurt dışına giden reasürans primlerini yurt içinde tutarak ülkemiz ekonomisinin sürdürülebilir büyümesine katkı vermek, Türk katılım sigorta sektörünün teknolojik altyapı, yetkin insan kaynağı, kurumsallık, sürdürülebilirlik ve mali güç yönlerinden olgunlaşmasına katkıda bulunmak amaçlarıyla çıktığı yolda sağlam adımlarla ilerlemektedir.

TÜRK KATILIM REASÜRANS, 2023 YILINDA TRETE REASÜRANSI ALANINDA BRÜT YAZILAN PRİMLERDE GEÇEN SENEYE KİYASLA %149 BÜYÜME ORANI İLE YILI TAMAMLAMIŞTIR.

6.

KATILIM SİGORTACILIĞI İSTATİSTİKİ VERİLERİ

6.1. Katılım Sigortacılığının Yıllar İtibarıyla Prim Üretimi Gelişimi

Katılım sigortacılığına ilişkin rakamsal verilere bakıldığında, üretimin 2023 yılında da büyüme trendine devam ettiği görülmüştür.

Katılım sigortacılığı 2023 yılı sonu prim üretimi, bir önceki yıla göre %103 artış göstererek, 12 milyar TL'den yaklaşık 24,5 milyar TL'ye ulaşmış ve üretimin tüm sigorta sektörü içindeki payı ise %5 pay ile korunmaya devam etmiştir.

**KATILIM SİGORTACILIĞININ
2023 YILI SONU PRİM
ÜRETİMİ, %103 ARTIŞ
GÖSTEREREK YAKLAŞIK
24,5 MİLYAR TL'YE ULAŞMIŞTIR.**

Tablo 1: Yıllar İtibarıyla Katılım Sigortacılığı Prim Üretim Rakamları ve Büyüme Oranları

Yıllar	Tüm Sektör Prim Üretimi (TL)	Önceki Yıla Göre Büyüme Oranı (%)	Katılım Sigortacılığı Prim Üretimi (TL)	Önceki Yıla Göre Büyüme Oranı (%)	Katılım Sigortacılığı Prim Üretimi / Tüm Sektör Prim Üretimi (%)
2023	486.024.033.340	106,8	24.496.369.321	103,2	5
2022	235.011.799.710	123	12.055.367.434	120	5,1
2021	105.307.008.083	27,5	5.468.861.839	28,1	5,2
2020	82.575.846.005	19,3	4.267.313.631	24,2	5,2
2019	69.242.168.593	26,7	3.436.819.840	54,0	5
2018	54.653.580.369	18,3	2.231.560.711	69,6	4,1
2017	46.181.816.693	14,9	1.315.855.322	25,8	2,8
2016	40.191.374.542	30,6	1.045.611.280	96,1	2,6
2015	30.773.775.736	19,4	533.253.025	38,9	1,7
2014	25.776.851.269	-	383.722.042	-	1,5

6.2. Şirket Bazında Prim Üretimi Rakamları

2023 yılında toplam 7 tam katılım şirketinin faaliyet gösterdiği katılım sigortacılığı sektörünün prim üretiminin yaklaşık %82'si ilk iki şirket tarafından üretilmiştir. Bu şirketler üretim sıralamasıyla Neova Katılım Sigorta AŞ ve Bereket Sigorta AŞ'dir.

Şirket bazında prim üretiminin yoğunlaşmış olduğu sigorta branşlarına bakıldığında ise; Neova Sigorta AŞ üretiminin yaklaşık %67,22'sini kara araçları sorumluluk branşında, Bereket Sigorta AŞ üretiminin yaklaşık %75'ini genel zararlar branşında gerçekleştirmiştir.

Katılım sigortacılığı prim üretiminin üretim kanalı bazında dağılımına bakıldığında ise, tıpkı önceki yıllarda olduğu gibi %47 pay ile acente/broker satış kanalının ilk sırada olduğu, bu payı %24,8'lik pay ile banka satış kanalının takip ettiği görülmektedir.

Tablo 2: Şirket Bazında Prim Üretim Rakamları ve Katılım Sektörü Pazar Payları

Üretim Sıralama	Şirket Adı	Şirket Faaliyet Türü	2023		2022		Değişim
			Toplam Üretim (TL)	Pazar Payı (%)	Toplam Üretim (TL)	Pazar Payı (%)	
1	Neova Katılım Sigorta AŞ	Tam Katılım	11.517.253.524	%47	5.693.771.168	%47	%102
2	Bereket Sigorta AŞ	Tam Katılım	8.501.088.233	%35	4.868.781.650	%40	%75
3	Katılım Emeklilik ve Hayat AŞ	Tam Katılım	1.514.292.927	%6	340.462.233	%3	%345
4	Türkiye Katılım Sigorta AŞ	Tam Katılım	1.004.285.386	%4			
5	HDI Katılım Sigorta AŞ	Tam Katılım	931.562.184	%4			
6	Bereket Emeklilik ve Hayat AŞ	Tam Katılım	926.584.532	%4	604.216.131	%5	%53
7	Türkiye Katılım Hayat AŞ	Tam Katılım	111.754.895	%0,5			
	Türkiye Sigorta AŞ	Faaliyete Kapandı	265.905	%0	135.045.952	%1	-%100
	Türkiye Hayat Emeklilik AŞ	Faaliyete Kapandı	0	%0	79.271.338	%1	-%100
	Doğa Sigorta AŞ	Faaliyete Kapandı	-108.064	%0	12.847.513	%0,1	-%101
	HDI Sigorta AŞ	Faaliyete Kapandı	-10.610.202	-%0,04	319.835.313	%3	-%103
	SEKTÖR TOPLAMI		24.496.369.321	%100	12.054.231.297	%100	%100

2023 YILINDA TOPLAM 7 TAM KATILIM ŞİRKETİNİN FAALİYET GÖSTERDİĞİ KATILIM SİGORTACILIĞI SEKTÖRÜNÜN PRİM ÜRETİMİNİN YAKLAŞIK %82'Sİ İLK İKİ ŞİRKET TARAFINDAN ÜRETİLMİŞTİR.

6.3. Katılım Sigortacılığı Branş Bazında Prim Üretimi

2023 yılı sonu itibarıyla katılım sigortacılığı prim üretiminin yaklaşık %94,6'sı hayat dışı branşlarında kalan %5,4'ü ise hayat branşında gerçekleşen üretim tutarlarından kaynaklanmaktadır.

Branş bazlı değerlendirilmelerinde hayat dışı branşlarda en yüksek prim üretimi gerçekleştirilen branşlar sırasıyla %34 ile Kara Araçları Sorumluluk ve %22 ile Genel Zararlar branşlarında gerçekleştiği görülmektedir.

Branş Adı	2023		2022		Değişim (%)
	Toplam Üretim (TL)	Pazar Payı %	Toplam Üretim (TL)	Pazar Payı %	
Kaza	1.166.726.382	%5,03	405.745.008	%3,58	%188
Hastalık-Sağlık	1.183.783.608	%5,11	300.201.928	%2,65	%294
Kara Araçları	3.582.990.933	%15,46	2.323.298.980	%20,49	%54
Hava Araçları	16.864.631	%0,07	9.678.120	%0,09	%74
Su Araçları	30.542.166	%0,13	17.272.380	%0,15	%77
Nakliyat	122.618.619	%0,53	75.499.137	%0,67	%62
Yangın ve Doğal Afetler	3.258.637.400	%14,06	1.310.152.929	%11,55	%149
Genel Zararlar	5.086.072.846	%21,94	2.782.282.418	%24,53	%83
Kara Araçları Sorumluluk	7.865.716.207	%33,94	3.820.208.084	%33,69	%106
Genel Sorumluluk	366.615.353	%1,58	147.213.137	%1,30	%149
Kredi	266.146	%0,00	248.995	%0,00	%7
Kefalet	44.387.299	%0,19	29.641.151	%0,26	%50
Finansal Kayıplar	18.684.336	%0,08	20.193.497	%0,18	-%7
Hukuksal Koruma	432.722.878	%1,87	98.821.684	%0,87	%338
Hayat Dışı Toplam	23.176.628.805	%94,60	11.340.435.296	%94,10	%104
Hayat Toplam	1.319.740.515	%5,40	713.796.001	%5,90	%85
GENEL TOPLAM	24.496.369.321	%100	12.054.231.297	%100	%103

2023 YILI SONU İTİBARIYLA KATILIM SİGORTACILIĞI PRIM ÜRETİMİNİN YAKLAŞIK %94,6'SI HAYAT DIŞI BRANŞLARINDA KALAN %5,4'Ü İSE HAYAT BRANŞINDA GERÇEKLEŞEN ÜRETİM TUTARLARINDAN KAYNAKLANMAKTADIR.

7.

BES-OKS GELİŞİMİ

Dünya genelinde yaşlı nüfusun artması ve nüfusun yaşlanmasının getirdiği sosyal ve ekonomik sorunlar ülkelerin sosyal güvenlik sistemlerini, sağlık harcamalarını, kamu emeklilik sistemlerini ve sürdürülebilir gelişmeyi olumsuz yönde etkilemektedir. Geçirilen son 20 yıllık süreçte OECD ülkelerinin doğurganlık oranlarında önemli düşüşler yaşanmış ve buna karşın sağlık hizmetlerindeki gelişmeler ve hayat standartlarındaki iyileşme ile yaşam beklentisinde artışlar olmuştur.

Ülkemizde ise, kişilerin yaşam standartları değiştikçe ve ortalama yaşam süreleri uzadıkça emeklilik döneminde refah kaybı yaşanmaması adına daha gelişmiş tasarruf ve birikim çözümlerine ihtiyaç duyulmuş ve 2003 yılında Bireysel Emeklilik Sistemi (BES) yürürlüğe girmiştir. Sistemde sürekliliğin sağlanması için çeşitli değişiklikler yapılmıştır. Öncelikle, 2013 yılında sisteme daha çok katılımın sağlanması adına vergi teşviki yerine Devlet katkısı uygulaması getirilerek öğrenci, ev hanımı dâhil olmak üzere tüm kesimleri kapsayacak bir yapıya kavuşturulmuştur.

2017 yılında ise, çalışanların işverenleri aracılığıyla otomatik olarak sisteme dâhil edilerek özellikle emeklilik döneminde refah seviyesinin korunması amacıyla Otomatik Katılım Sistemi (OKS) hayata geçirilmiştir. Çalışanların da sisteme dâhil olması ile büyük bir ivme kazanan sistem, ulusal tasarrufların artırılması ve sosyal güvenlik yükünün özel tasarruf sistemlerine aktarılmasına büyük katkı sağlamıştır.

20 yılda tasarrufun merkezi haline gelen BES'te, Otomatik Katılım uygulaması ile birlikte yıl sonu itibarıyla katılımcı sayısı 16 milyona ulaşmıştır. Bu rakama ulaşmakta önemli bir yapı taşı olarak görülen 18 yaş altı katılımcıların 2021 yılında sisteme dâhil edilmesi ile tasarruf alışkanlığının tabana yayılmasına imkân sağlanmıştır. Yıl sonu itibarıyla 18 yaş altında 1 milyon eşiği geçilerek 1.016.041 katılımcı sayısına ulaşılmış olup, Devlet katkısı dâhil fon büyüklüğü ise yaklaşık 12,5 milyar TL olarak gerçekleşmiştir.

Katılımcı sayısındaki düzenli artışın yanı sıra birikimlerin büyümesinde önemli bir eşik de yine 2021 yılının ikinci yarısında BEFAS Platformunun kurulması olmuştur. Fon tercihlerini yılda 12 kez değiştirme şansına sahip olan katılımcıların BEFAS üzerinde diledikleri fonları seçebilmeleri sisteme büyük bir ivme kazandırmış olup, yıl sonu itibarıyla bir önceki yıla göre devlet katkısı dâhil toplam fon büyüklüğü %74,5 artarak 756,4 milyar TL'ye ulaşmıştır. BEFAS'ta işlem hacmi ise 8,7 milyar TL'ye ulaşmıştır. Sistem, bireyleri uzun vadeli tasarrufa yöneltirken, sermaye piyasalarının uzun vadeli kaynak ihtiyacı için de önemli bir katkı sağlamaya devam etmektedir. 01.04.2022 itibarıyla katılım fonları da BEFAS'ta işlem görmeye başlamıştır. EGM'den alınan verilerde, 2023 yılı sonu itibarıyla BEFAS'ta faizsiz fon tercih eden 43402 katılımcıya ait 52.579 adet sözleşmenin olduğu görülmektedir.

Her geçen yıl sistemin istikrarlı bir şekilde büyümesinde büyük bir paya sahip olan Devlet katkısı fonlarında, 6 Şubat'ta meydana gelen büyük Kahramanmaraş depremleri sonrasında piyasaya olan güveni tazelemek adına yapılan değişiklik ile yukarı yönlü hareket sağlanmıştır. Bu düzenleme ile katılımcılara orta-uzun vadede fayda sağlanarak kamu kâğıtlarına olan bağımlılık azaltılmıştır. SPK tarafından Emeklilik Yatırım Fonlarına İlişkin Rehber'de (Rehber) Katkı ve Katılım Katkı Fonlarının karşılaştırma ölçütü değiştirilmiştir. Böylelikle, BES ve OKS'de Devlet katkısı fonları son bir yılda %61'lik artış ile 81 milyon TL'ye ulaşarak katılımcı memnuniyetini daha da arttırmıştır.

Katılım sigortacılığı esasen katılım finans ekosisteminin içinde yer almakta olup, 12. Kalkınma Planı ve Orta Vadeli Program'da katılım sigortacılığına ilişkin ayrı bir başlık açılarak katılım finans sisteminin kurumsal yapısının güçlendirilmesine yönelik dönüşümün sağlanması amaçlanmıştır. Katılım sigortacılığına ilişkin hâlihazırda kanun düzeyinde bir mevzuat bulunmamaktadır. Bu alandaki düzenlemeler yönetmelik ve tebliğ düzeyinde olup, katılım sigortacılığının da kanun düzeyinde tanınmasının önemli olduğu değerlendirilmektedir. Katılım sigortacılığı açısından şirkette oluşan fonların sermayedar ve sigortalı olarak ayrılması ve katılımcıya ait kısmının sermayedarın sorumlulukları karşılığında maruz kalması muhtemel yaptırımlara tabi olmaması gerektiği düşünülmektedir. Çalışmaların bankacılık, sigortacılık, bireysel emeklilik, yatırım ve finansman şirketleri ile koordineli bir şekilde yürütülmesi önem arz etmekte olup, katılım sigortacılığının Kanun düzeyinde ele alınması beklenmektedir.

12. KALKINMA PLANI VE ORTA VADELİ PROGRAM'DA KATILIM SİGORTACILIĞINA İLİŞKİN AYRI BİR BAŞLIK AÇILARAK KATILIM FİNANS SİSTEMİNİN KURUMSAL YAPISININ GÜÇLENDİRİLMESİNE YÖNELİK DÖNÜŞÜMÜN SAĞLANMASI AMAÇLANMIŞTIR.

Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı'nda da yer verildiği üzere katılım sigortacılığı mevzuat altyapısı ve katılım finans esaslarına uyumlu sigortacılık tekniklerinin daha etkin ve şeffaf şekilde uygulanmasına yönelik Katılım Yönetmelik Taslağı sektör görüşüne açılarak değerlendirmeler otoriteye iletilmiştir. Katılım esaslı sigortacılık ve bireysel emeklilik mevzuatında yapılan düzenleme çalışmalarının birçok alanda standartları belirleyerek hedef kitlenin duyarlılıklarının ve taleplerinin karşılanmasında önemli faydalar sağlayacağı düşünülmektedir.

Diğer yandan, sektörün sürdürülebilir yapısına ilişkin yeni düzenlemeler bu yıl içinde hayata geçirilmiştir. BES'ten ayrılan katılımcıların önemli kısmının birikime ihtiyaç duyduğu için ayrıldığı belirlenmiştir. Katılımcıların kısa vadeli nakit ihtiyaçları nedeniyle sistemden çıkışların önlenmesi için kısmi ödeme alınmasına ve birikimlerin teminat olarak gösterilmesine imkân tanınmıştır. Böylelikle hem katılımcıların sistemde mevcut haklarının korunması hem de fon büyüklüğünün sistem içinde sürekliliğinin sağlanması hedeflenmektedir. Birikimlerin bankaya teminat gösterilmesine ilişkin "Bireysel Emeklilik Sistemi Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik" 28.03.2023 tarihli ve 32146 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Uygulamaya ilişkin hususların yer aldığı 2023/29 Sayılı Bireysel Emeklilik Sözleşmesinden Kaynaklı Alacağın Devri Hakkında Genelge, 8 Aralık 2023 tarihinde yayımlanmıştır. SEDDK tarafından merkezi fonların kurulmasına karar verilmiş olup, 2023/10 Sayılı "Merkezi Alacağın Devri Fonu Sektör Duyurusu" ve 30.11.2023 tarihli ve 517 sayılı Kurul Kararı üyelerimize duyurulmuştur. Temlik işlemlerinde faiz hassasiyeti olan katılımcılara yönelik faizsiz bir fon sunulmakta olup, yeni fonların da kurulması öngörülmektedir. Uygulamanın önümüzdeki yıl hayata geçirilmesi beklenmektedir.

Katılımcıların birikimlerinin belli bir kısmını alabilmelerine imkân tanınması amacıyla 4632 sayılı Kanun'da yer verilen kısmen ödeme uygulamasının hayata geçirilmesini teminen ikinci mevzuat çalışmaları devam etmektedir. "Bireysel Emeklilik Sisteminde Kısmen Ödeme Hakkında Yönetmelik" 26.09.2023 tarih ve 32321 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır. 01.07.2024 tarihinde yürürlüğe alınacak olan bu uygulama ile belirli hallerde katılımcılara kısmen ödeme yapılabilmesine imkân tanınmıştır.

Son yıllarda Türkiye’de gerçekleştirilen reformlar ile emeklilik sisteminin finansal sürdürülebilirliğinin sağlanması amaçlanmıştır. Önümüzdeki yıllarda emeklilik sisteminde ortaya çıkması muhtemel ilave reform ihtiyacı değerlendirildiğinde, tamamlayıcı emeklilik sistemlerinin yaygınlaştırılmasının gündeme geleceği görülmektedir. BES’in sürdürülebilir büyümesi için 12’nci Kalkınma Planı kapsamında değerlendirmelerin devam ettiği ikinci basamak emeklilik sisteminin kurulması oldukça kritik öneme sahiptir. Bu hususta OKS’nin işverenlerin katkısıyla ikinci basamağa dönüşeceği Tamamlayıcı Emeklilik Sistemi’nin (TES) 2026 yılında hayata geçmesini hedefliyoruz. TES’in kurgusu ve fon yapısına ilişkin çalışmalar takip edilmekte olup sektör olarak sistemin temel özelliklerine dair beklentilerimiz ve bu çerçevede oluşan model önerimiz ilgili kurumlarla paylaşılmıştır.

Önümüzdeki dönem özellikle dijital teknolojilere yapılacak yatırımlarla şekillenecektir. Teknolojik gelişmeler ışığında, tüm sektörlerde satıştan, operasyona, müşteri hizmetlerine uzanan dijital dönüşüm yaşanmaktadır. Bu çerçevede katılımcıya sunulan hizmet kalitesinde ve penetrasyon oranının artırılmasında dijitalleşme tüm şirketlerin odaklandığı bir nokta olmaktadır. Bu çerçevede, mevzuatın da bu dönüşüme imkân verecek şekilde uyumlandırılması sektörümüzün dijital dönüşümünü tamamlaması açısından önem arz etmektedir.

7.1. BES ve OKS’ye İlişkin Güncel Veriler

2023 yıl sonu itibarıyla, bireysel emeklilik sisteminde katılımcı sayısı bir önceki yıla göre %11,2 artış ile 8,7 milyona yaklaşmış, katılımcıların fon büyüklüğü 625,5 milyar TL’ye, devlet katkısı dâhil toplam fon büyüklüğü ise %75,8 artış ile 703,3 milyar TL’ye ulaşmıştır.

OKS kapsamında yıl sonu itibarıyla 27,4 milyon çalışan sisteme dâhil olmuştur. Bu çalışanların 7,3 milyonu sistemde kalmaya devam etmiştir. Çalışanların fon büyüklüğü 50 milyar TL’ye ulaşmıştır. 2023 yıl sonu itibarıyla, 3,2 milyar TL devlet katkısı tutarı ile birlikte toplam fon büyüklüğü ise 53,2 milyar TL olarak gerçekleşmiştir.

BES’te faize duyarlı katılımcıların yanı sıra diğer katılımcılar da planında sunulması kaydıyla faiz içermeyen emeklilik yatırım fonları tercih edebilmektedir. %30 Devlet katkısının etkisi ile BES ve OKS’de 2023 yıl sonu itibarıyla toplam fon büyüklüğünün %25’i faiz içermeyen, %75’i ise faiz içeren emeklilik yatırım fonlarında yatırıma yönlendirilmektedir.

Üst politika metinlerinde önemli bir yer teşkil eden katılım esaslı sigortacılık ve bireysel emeklilik faaliyetleri çerçevesinde BES’te faize duyarlı ürünlerin ön plana çıkmasına yönelik çalışmalar önem kazanarak faizsiz finans sistemine dâhil edilen birikimlerin BES’e yönlendirilmesi sağlanmıştır. Katılım ürünlerinin sunumu faizsiz enstrümanlara yatırım yapan emeklilik yatırım fonları ile gerçekleştirilmektedir. Özel emeklilik alanında fon büyüklüğüne göre katılım sektörünün gelişimine bakıldığında yıl sonu itibarıyla ünvanında katılım ifadesi geçen fon büyüklükleri şirket bazında aşağıdaki tabloda verilmektedir:

Ünvanında Katılım İfadesi Geçen Toplam Fon Büyüklüğü

ŞİRKET ADI	TOPLAM DEĞER
Türkiye Hayat ve Emeklilik	90.195.291.146
Garanti Emeklilik ve Hayat	34.509.875.978
Anadolu Hayat Emeklilik	33.689.278.214
Katılım Emeklilik ve Hayat	18.849.570.448
Bereket Emeklilik ve Hayat	3.071.815.413
Metlife Emeklilik ve Hayat	2.588.893.646
Allianz Yaşam ve Emeklilik	2.213.674.105
Agesa Hayat ve Emeklilik	1.652.689.948
AXA Hayat ve Emeklilik	1.567.786.160
Fiba Emeklilik ve Hayat	355.745.711
QNB Sağlık Hayat Sigorta ve Emeklilik	352.175.204
BNP Paribas Cardif Emeklilik	344.177.905
Genel Toplam	189.390.973.879

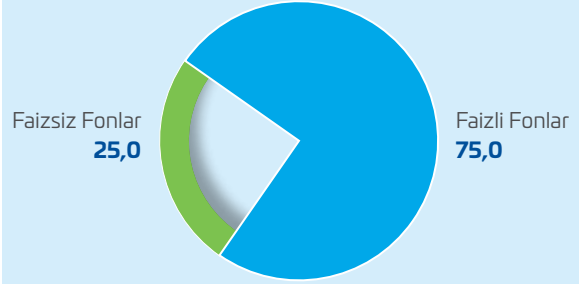
Kaynak: 31.12.2023 tarihli SPK verileri

Not: Yönetmelik'in kapsamı ünvanında katılım ifadesi geçen fonlar olduğundan, tabloya altın katılım fonları dâhil olup, ünvanında katılım ifadesi olmayan altın fonları dâhil edilmemiştir.

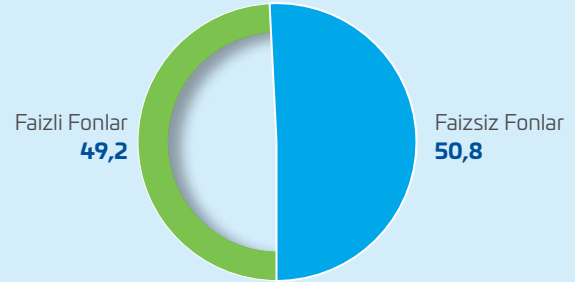
EGM tarafından açıklanan 2023 yılsonu verilerine baktığımızda, katkı fonları da dâhil tüm otomatik katılım ve bireysel emeklilik sistemindeki emeklilik yatırım fonları arasında, ünvanında “**katılım**” ifadesi geçen fonların ağırlığının %25 olduğu Grafik 1’de görülmektedir.

Özellikle, 01.01.2017 yılından itibaren yürürlüğe giren otomatik katılım uygulaması ile katılım emeklilik sektörü oldukça güçlü bir mevzuat desteğine kavuşmuştur. Bu kapsamda otomatik katılımda çalışanların tercihine uygun faiz içeren veya içermeyen emeklilik planlarının sunulması zorunluluğu getirilmiştir.

Grafik 2’de de görüleceği üzere 2023 yılında faiz içermeyen fonların ağırlığı bir önceki yıla göre 10 puan düşerek %50,8 seviyelerinde gerçekleşmiştir.

GRAFİK 1-KATILIM FONLARININ AĞIRLIĞI (BES-OKS) (%)

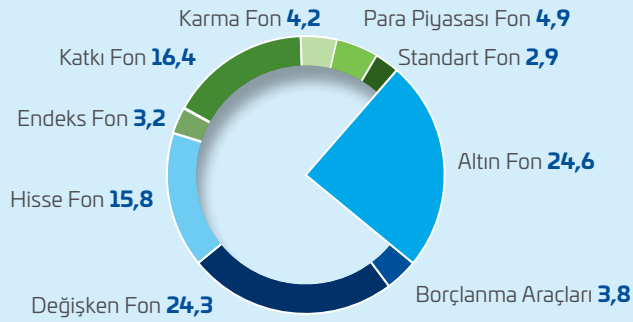
Kaynak: 31.12.2023 tarihli EGM verileri

GRAFİK 2-KATILIM FONLARININ AĞIRLIĞI (OKS) (%)

Kaynak: 31.12.2023 tarihli EGM verileri

Grafik 3'te ise katkı fonları da dâhil bireysel emeklilik sistemindeki faiz içeren emeklilik yatırım fonlarının fon türüne göre dağılımı gösterilmektedir. Faiz içeren emeklilik yatırım fonlarında altın ve değişken fonların en yüksek paya sahip olduğu görülmektedir.

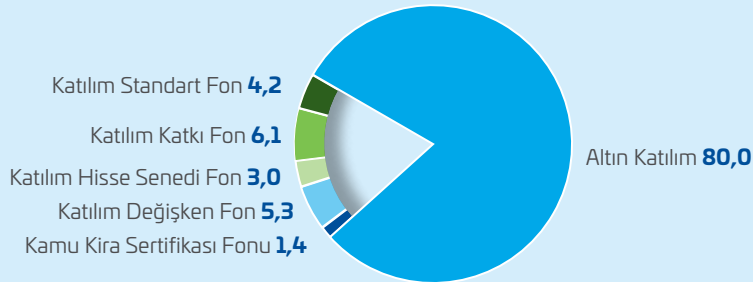
GRAFİK 3-BES FAİZ İÇEREN FONLARIN FON TÜRÜNE GÖRE DAĞILIMI (%)

Kaynak: 31.12.2023 tarihli Infina business analytics verileri

BES'teki katılım emeklilik yatırım fonlarının; katkı fonları dâhil toplam fon dağılımı Grafik 4'te yer almaktadır. Buna göre; katılım emeklilik yatırım fonları arasında %80 ile altın fonlarının büyük bir paya sahip olduğu, ikinci sırada ise %6,1 ile katılım katkı ve üçüncü sırada %5,3 ile katılım değişken fonları sıralamayı takip etmektedir.

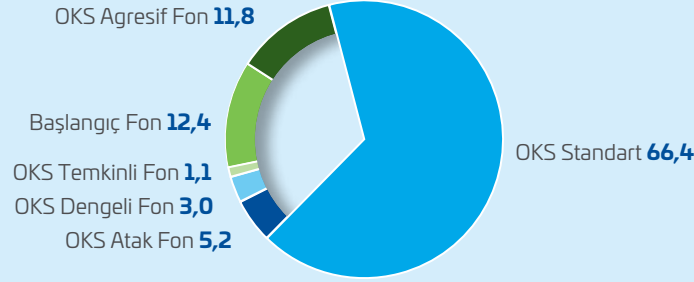
GRAFİK 4- BES KATILIM FONLARININ FON TÜRÜNE GÖRE DAĞILIMI (%)

Kaynak: 31.12.2023 tarihli Infina business analytics verileri

Otomatik katılım sisteminde başlangıç fonunda kaldığı süreyi tamamlayan çalışanın herhangi bir fon tercihi yapmaması halinde otomatik olarak standart fona yönlendirilmesi ile faizsiz ürünler özellikle OKS tarafında öne çıkmaktadır. Büyük bir paya sahip olan standart fonların fon içeriğinin iyileştirilmesine yönelik önerilerimiz SPK'ya yapılan ziyaretlerde aktarılmış olup, toplantı sonrası hazırlanan sunum 08.01.2024 tarihli yazı eşliğinde iletilmiştir. Konu yakından takip edilmekte olup, Grafik 5'te yer verilen OKS'deki faiz içeren fonların fon türlerine göre dağılımında da %66,4'lük büyük bir oran ile standart fonların ağırlıkta olduğu görülmektedir. Başlangıç fonları %12,4'lük oran ile ikinci sırada yer almaktadır. Değişken-agresif fonlar %11,8 oran ile ilk iki sırayı takip etmekte olup, bu seviyelere ulaşması çalışanların risk algılarına göre tercihlerini yönetmeye başladıklarını göstermektedir

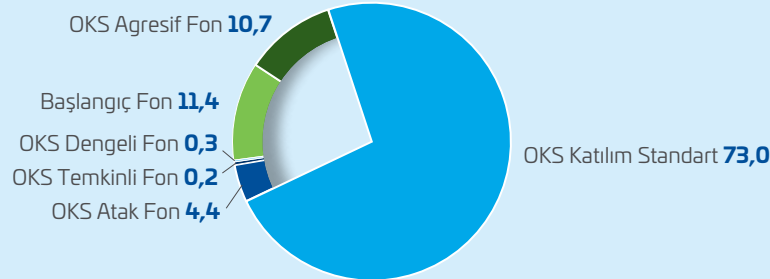
GRAFİK 5-OKS FAİZ İÇEREN FONLARIN FON TÜRÜNE GÖRE DAĞILIMI (%)

Kaynak: 31.12.2023 tarihli Infinia business analytics verileri

Grafik 6'dan da görüleceği üzere otomatik katılımda faizsiz yatırım tercihlerinde yaklaşık %73 ile ön sırayı alan "katılım standart fonları" önemli bir büyüklüğe ulaşmıştır. Katılım standart emeklilik yatırım fonlarını %11,4 ile başlangıç fonları takip etmektedir.

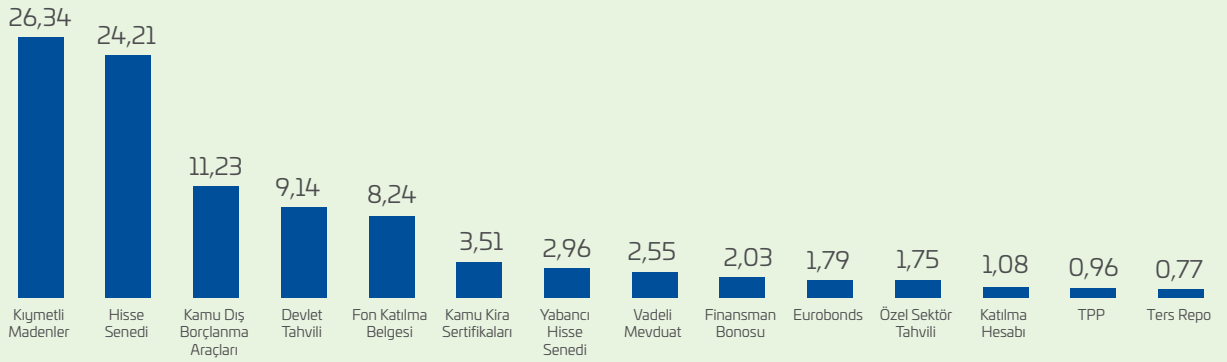
GRAFİK 6-OKS KATILIM FONLARININ FON TÜRÜNE GÖRE DAĞILIMI (%)

Kaynak: 31.12.2023 tarihli Infinia business analytics verileri

Faizsiz fonların gelişimi ve piyasanın derinleşmesi için, Sermaye Piyasası Kurulu ve Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu tarafından katılım fonlarında ürün çeşitliliğini artıracak düzenlemeler yapılması önem arz etmektedir. Bununla birlikte, BES ve OKS’de sunulan tüm emeklilik yatırım fonlarının portföy dağılımına baktığımızda, ağırlığın kıymetli madenler fonlarında olduğu görülmektedir. Grafik 7’den de görüleceği üzere, sırasıyla kıymetli madenler, hisse senedi ve kamu dış borçlanma araçları yer almaktadır.

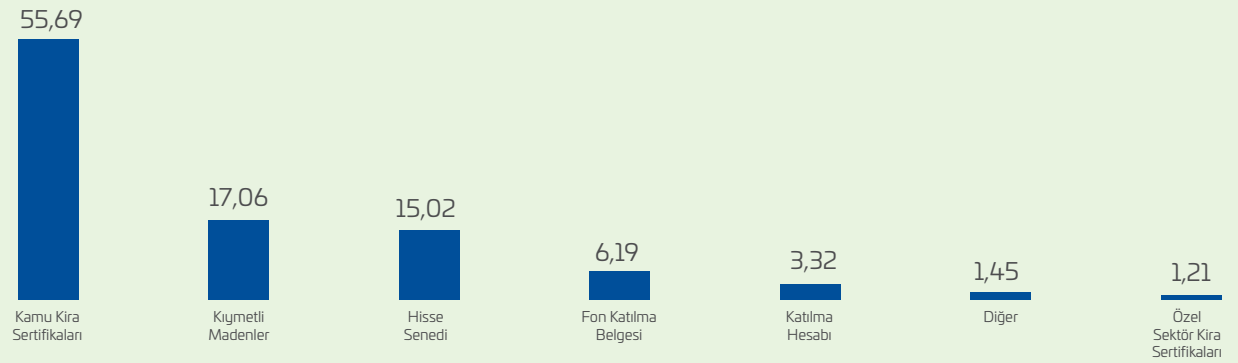
GRAFİK 7-BES+OKS FONLARIN VARLIK DAĞILIMI
(KATILIM+FAİZ İÇEREN) (%)

Kaynak: 31.12.2023 tarihli Infina business analytics verileri

Grafik 8’de görüldüğü üzere, katılım emeklilik yatırım fonlarının varlık dağılımında ağırlığın %55,7 ile kamu kira sertifikalarında olduğu görülmektedir. Kamu kira sertifikaları dışında kıymetli madenler ve hisse senedi yakın oranlarda katılım fonlarının varlık dağılımında yer almaktadır.

GRAFİK 8-BES+OKS KATILIM FONLARININ VARLIK DAĞILIMI

Kaynak: 31.12.2023 tarihli Infina business analytics verileri

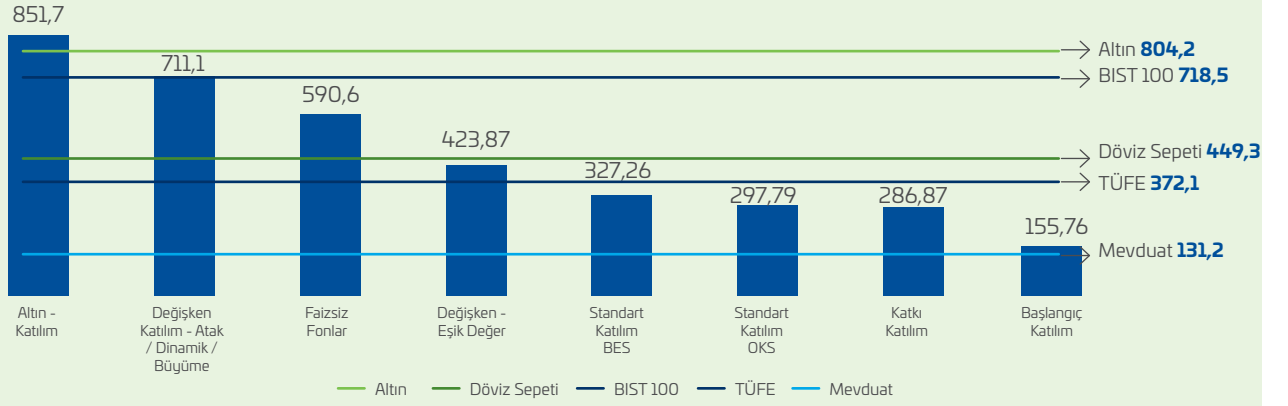
7.2. Katılım Esaslı Emeklilik Yatırım Fonlarının Performansı

Emeklilik yatırım fonlarının yirmi yıllık performansına bakıldığında enflasyonun üstünde getiri sağlamıştır. Sistemin orta ve uzun vadeli yapısı göz önünde bulundurulduğunda beş yıllık dönemde emeklilik yatırım fonlarının ortalama getirisinin, enflasyon ve mevduatın üzerinde olduğu görülmektedir. Faizsiz BES fonları 5 yıllık dönemde altın hariç tüm yatırım araçlarından daha iyi getiri sağlamıştır.

Faiz içeren fonlara göre daha kısa bir geçmişe sahip olan katılım fonlarının geçtiğimiz beş yıllık dönemde ortalama getirisi Grafik 9'da yer almaktadır. Beş yıllık dönemde katılım fonları arasında en yüksek getiriye altın fonları sağlamıştır. Sistemdeki tüm katılım fonlarının son beş yıllık dönemdeki ortalama getirisi TÜFE ve mevduatın üzerinde olmuştur.

FAİZSİZ BES FONLARI 5 YILLIK
DÖNEMDE ALTIN HARIÇ TÜM
YATIRIM ARAÇLARINDAN DAHA
İYİ GETİRİ SAĞLAMISTIR.

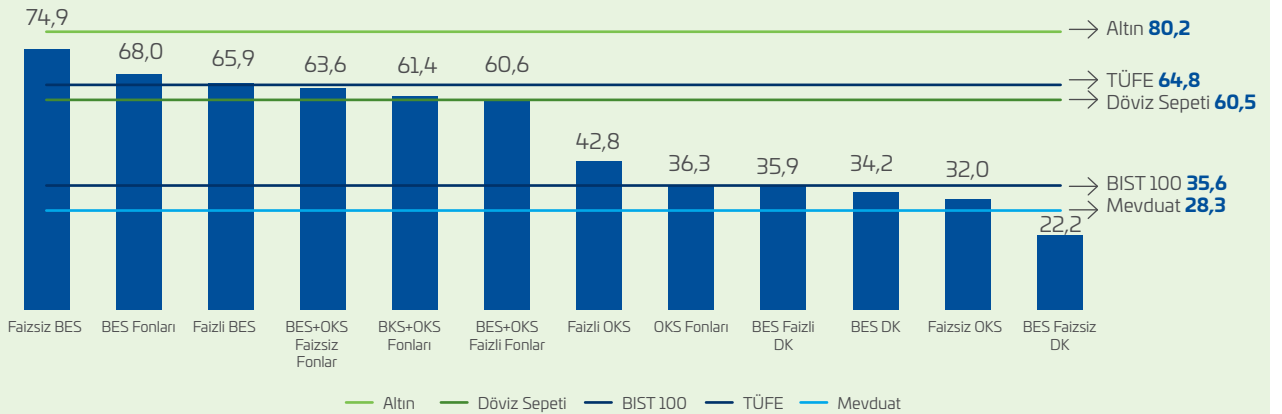
GRAFİK 9-BEŞ YILLIK GETİRİ KARŞILAŞTIRMASI (KATILIM FONLARI)

Kaynak: 31.12.2023 tarihli EGM verileri

Son bir yıllık verilere bakıldığında ise, BES ve OKS'deki fon getirileri Grafik 10'da görülmektedir. BES fonlarının ortalama getirileri %68 ile enflasyonun üzerinde sağlamış olup, BES ve OKS'deki tüm katılım fonlarının ortalama getirisi ise %63,6 ile BIST-100 ve mevduattan yüksek olmuştur.

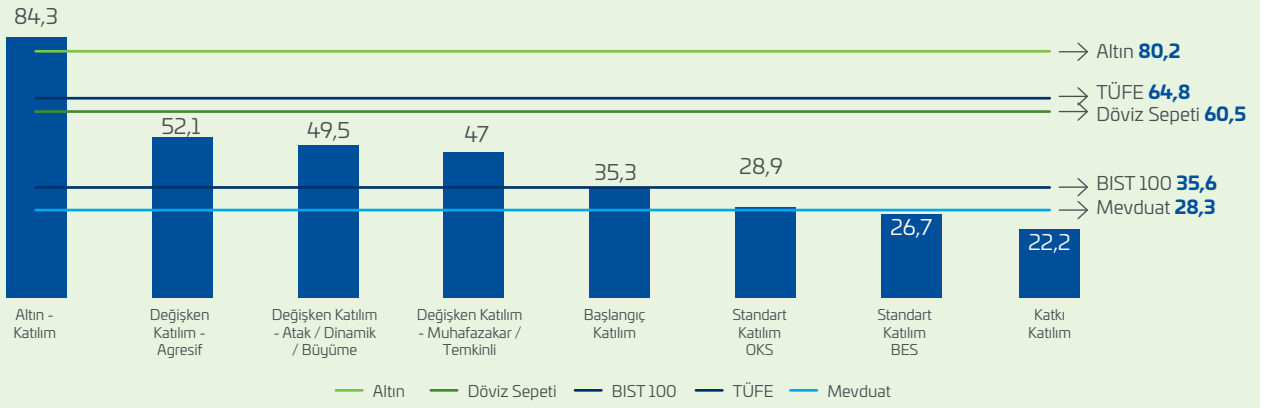
GRAFİK 10-2023 YILI KARŞILAŞTIRMALI FON GETİRİSİ

Kaynak: 31.12.2023 tarihli EGM endeks verileri

Grafik 11'den de görüleceği üzere, EGM tarafından açıklanan kıyas grupları bazında getiriler incelendiğinde; altın katılım fonları başarılı bir performans göstererek 2023 yılında katılımcısına TÜFE ve altın endeksinin de üzerinde getiri sağlamıştır. Değişken katılım fonları ise BIST-100 ve mevduatın üzerinde getiri sağlayarak altından sonra en iyi getiriye sahip fonlar olmuştur.

GRAFİK 11-2023 YILI KİYAS GRUBU BAZINDA KARŞILAŞTIRMALI FON GETİRİSİ

Kaynak: 31.12.2023 tarihli EGM

İLETİŞİM

Barbaros Mah. Kardelen Sok. No: 2

Palladium Tower Kat: 30

34746 Ataşehir İSTANBUL

Tel: 0850 502 96 00

Faks: 0850 522 50 41

www.tsb.org.tr

The background of the image is a gradient of blue and green. It features several diagonal lines of varying colors (light blue, green, and yellow-green) that create a sense of movement and depth. The lines are not perfectly straight and have a soft, glowing appearance.